

Rapport

Analyse van de ‘Bevraging slachtoffers misbruik in de Kerk’

Prof. Dr. Wim Vandewiele

Research Group for Safeguarding in the Church (RGSC, KU Leuven)

Rapport: analyse van de ‘Bevraging slachtoffers misbruik in de Kerk’

Prof. Dr. Wim Vandewiele

Inleiding

De ‘Bevraging slachtoffers misbruik in de Kerk’ werd georganiseerd door Stichting Dignity. Aan de [Research Group for Safeguarding in the Church](#) (RGSC, KU Leuven) werd gevraagd om een onafhankelijke wetenschappelijke analyse¹ uit te voeren op de door Stichting Dignity aangeleverde data.

In totaal reageerden 97 respondenten op de bevraging "Slachtoffers misbruik in de Kerk", georganiseerd door Stichting Dignity. Van deze 97 respondenten waren 79 Nederlandstalig (81%) en 18 Franstalig (19%). Niet alle respondenten hebben elke vraag uit de vragenlijst beantwoord. De vragenlijst bestond uit zes open vragen en vier vragen met antwoordcategorieën. Bij drie van deze vier gesloten vragen kregen de respondenten ook de mogelijkheid om een eigen antwoord te formuleren.

Bij de presentatie van de resultaten zal telkens worden vermeld hoeveel respondenten een specifieke vraag daadwerkelijk hebben beantwoord. De resultaten worden gepresenteerd volgens de structuur van de tien vragen die de respondenten kregen.

(Q1) Wat is de periode waarin het misbruik zich voordeed?

De eerste vraag ging over de periode waarin het misbruik heeft plaatsgevonden. Uit de gegevens blijkt dat 86% van de respondenten (Tabel Q1/1) aangaf dat het misbruik plaatsvond in de periode tussen 1950 en 1989. Vanaf 1990 tot heden daalt dit percentage tot 14%, wat erop wijst dat misbruik weliswaar is afgenomen, maar nooit volledig is verdwenen, ondanks een toegenomen aandacht voor dit probleem.

Periode waarin het misbruik zich voordeed		
Periode	Aantal	Percentage
1950 - 1959	8	9%
1960 - 1969	24	28%
1970 - 1979	19	22%
1980 - 1989	23	27%
1990 - 1999	4	5%
2000 - 2009	2	2%
2010 - 2019	2	2%
2020 - ...	4	5%
TOTAAL	86	100%

Tabel Q1/1: Periode waarin het misbruik zich voordeed

Duurtijd van het misbruik	
Jaren	Aantal
1	20
2	17
3	10
4	7
5	6
6	3
7	3
8	2
10	1
12	1
16	1
TOTAAL	71

Q1/2: Duurtijd van het misbruik

¹ De opdracht van het RGSC was beperkt tot de data-analyse en is niet verantwoordelijk voor de opstelling van de vragenlijst, noch voor de wijze waarop de data werden verzameld of de respondenten werden gecontacteerd. Voorts voerde professor Wim Vandewiele van het RGSC (KU Leuven) de analyse onbezoldigd uit om de onafhankelijkheid van het onderzoek maximaal te waarborgen. De data-analyse van de dataset werd geanalyseerd met behulp van NVivo, een wetenschappelijk softwarepakket voor kwalitatieve data-analyse.

Vier respondenten geven zelf aan dat het misbruik zich voordeed na 2020. Dit correspondeert met de jaarrapporten van de opvangpunten in de Kerk, die erop wijzen dat het dan om melding gaat van misbruik onder volwassenen. Zoals eerder vermeld, situeert 86% van de meldingen zich tussen 1950 en 1989, met een duidelijke piek tussen 1960 en 1969. In deze laatste periode deed zich 28% van de gevallen voor, wat overeenkomt met 24 respondenten.

De meerderheid van de respondenten die deelnamen aan dit onderzoek rapporteerde historisch misbruik, doorgaans gepleegd op personen van wie de gemiddelde leeftijd momenteel 40 jaar of ouder is. Hoewel in deze bevraging niet specifiek naar de leeftijd van de respondenten werd gevraagd, blijkt uit de data dat de overgrote meerderheid (86%) tot deze leeftijds categorie behoort.

Daarnaast is de duur van het misbruik (Tabel Q1/2) in kaart gebracht. De meest gerapporteerde duur van misbruik bedraagt één jaar, terwijl de langste gemelde periode zestien jaar omvat. Deze cijfers geven een duidelijk beeld van de ernst en omvang van het misbruik, zowel in termen van tijdsperiode als duur.

(Q2) In welk jaar heeft u het misbruik gemeld bij het kerkelijk opvangpunt of Centrum voor Arbitrage?

De tweede onderzoeksvraag betreft het jaartal waarin respondenten melding hebben gemaakt van misbruik bij een kerkelijk opvangpunt of het Centrum voor Arbitrage (Tabel Q2/1). De resultaten tonen vier belangrijke groepen.

Melding misbruik bij kerkelijk opvangpunt of Centrum voor Arbitrage	
Jaartal	Aantal
2024	14
2023	25
2022	6
2021	6
2020	3
2019	1
2018	2
2017	1
2016	1
2015	1
2014	2
2013	1
2012	8
2011	1
2010	6
1998	3
1986	1
1982	1
1980	1
Niet zeker	7
Niet of nooit	4
TOTAAL	95

Tabel Q2/1: Melding bij kerkelijk opvangpunt of Centrum voor Arbitrage

De eerste groep, goed voor bijna 12%, bestaat uit respondenten die aangaven niet zeker te zijn of ze het misbruik ooit hebben gemeld, dan wel het misbruik nooit hebben gemeld bij een kerkelijk opvangpunt of arbitragecentrum.

Daarnaast kunnen drie tijdperiodes worden onderscheiden:

1. **Periode vóór 2012:** In deze periode, met name tussen 2000 en 2012, waren de commissies Halsberghe en Adriaenssens actief, evenals de Bijzondere Kamercommissie in 2010. In totaal gaf 13% van de respondenten aan in deze periode melding te hebben gemaakt.
2. **Periode 2012–2020:** Dit betreft de jaren waarin tien opvangpunten en het Centrum voor Arbitrage functioneerden. In deze periode werd door 20% van de respondenten melding gemaakt van misbruik.
3. **Periode 2021–2024:** Deze fase wordt gekenmerkt door het functioneren van het Gemeenschappelijk Opvangpunt. Maar liefst 53% van de respondenten meldde misbruik in deze periode. Interessant is dat een aanzienlijk deel van deze meldingen (39 van de 51 respondenten) dateert van na 2023.

Periode waarin misbruik zich voordeed	Periode waarin misbruik werd gemeld			
	voor 2012	van 2012 tot 2020	van 2021 tot 2024	nooit of niet zeker
1950-1959	4	1	4	0
1960-1969	5	4	13	4
1970-1979	2	3	8	5
1980-1989	2	5	14	0
1990-1999	0	2	2	0
2000-2009	0	0	2	0
2010-2019	0	0	2	0
2020-2024	0	0	4	0

Tabel Q2/2: Periode waarin misbruik werd gemeld ten opzicht van de periode waarin misbruik zich voordeed

Een belangrijk deel van de respondenten rapporteerde misbruik dat zich voordeed tussen de jaren 1960 en eind jaren 1980. Dit patroon wordt vooral waargenomen in de groep die melding maakte in de meest recente periode 2021–2024 (Tabel Q2/2). Het lijkt erop dat slachtoffers van historisch misbruik recentelijk sterker zijn gestimuleerd om hun ervaringen te delen, waarschijnlijk door de structurele verbeteringen in de meldingsmechanismen en de publieke aandacht voor dit thema.

Samenvattend toont deze analyse dat een meerderheid van de meldingen (53%) zeer recentelijk, na 2021, heeft plaatsgevonden, met een duidelijke piek na 2023. Deze bevinding benadrukt het belang van transparantie en verbeterde meldings- en opvangstructuren in het stimuleren van slachtoffers om melding te maken van misbruik.

(Q3) Heeft u melding gemaakt via:

De derde vraag richtte zich op de instantie(s) via welke de respondenten melding hebben gemaakt van het misbruik.

Melding gemaakt via:	
Instantie	Aantal
Het centrum voor arbitrage	15
Een kerkelijk opvangpunt	65
De commissie Adriaenssens	16
Andere	24

Tabel Q3/1: Meldingsinstantie

Respondenten konden hierbij meer dan één optie aanduiden, aangezien sommigen melding maakten bij meerdere instanties (Tabel Q3/1). Uit de gegevens blijkt dat 15 respondenten melding hebben gemaakt bij het Centrum voor Arbitrage, 65 bij een kerkelijk opvangpunt, 16 bij de Commissie Adriaenssens en 24 bij andere instanties. Onder deze overige instanties vallen onder meer ordes en congregaties, hogere clerici en bisdommen.

Specifiek werden meldingen ook gedaan bij individuele personen die verbonden zijn aan een lokaal of gemeenschappelijk opvangpunt.

Periode waarin misbruik zich voordeed	Instantie waaraan misbruik werd gemeld			
	De commissie Adriaenssens	Een kerkelijk opvangpunt	Het centrum voor arbitrage	Andere
1950-1959	2	5	0	1
1960-1969	4	14	4	4
1970-1979	4	8	4	7
1980-1989	5	17	3	7
1990-1999	0	4	1	2
2000-2009	0	2	0	0
2010-2019	0	2	0	0
2020-2024	0	4	0	1

Tabel Q3/2: Instantie waaraan misbruik werd gemeld ten opzicht van de periode waarin misbruik zich voordeed

Wanneer we de meldingsinstanties analyseren (Tabel Q3/2), blijkt dat de grootste groep respondenten, afkomstig uit de periode waarin het misbruik plaatsvond tussen 1960 en 1989, voornamelijk melding heeft gemaakt bij een kerkelijk opvangpunt. Deze groep vertoont daarnaast ook een spreiding over andere instanties, zoals het Centrum voor Arbitrage, de Commissie Adriaenssens en de categorie "andere instanties". Na 1990 zijn de kerkelijke opvangpunten quasi de enige instanties waar meldingen van misbruik werden gedaan.

(Q4) Hoe heeft u de opvang en de begeleiding ervaren?

De vierde vraag met open antwoordruimte voor de respondenten richtte zich op de ervaring met opvang en begeleiding. Uit de resultaten (Tabel Q4/1) blijkt dat 54% van de respondenten deze ervaring als positief beoordeelt. Daarnaast waren er ongeveer 13 respondenten die aangaven zowel negatieve als positieve ervaringen te hebben met de opvang en begeleiding.

Deze gemengde ervaringen kunnen vaak worden herleid tot historisch misbruik dat plaatsvond tussen 1960 en 1989, waarbij meldingen bij verschillende instanties werden gedaan. Dit heeft ertoe geleid dat niet alle ervaringen bij de diverse meldingsinstanties als positief werden beoordeeld. Daarnaast gaf 13% van de respondenten aan een negatieve ervaring te hebben gehad met de opvang en begeleiding.

Ervaring respondenten met opvang en begeleiding	
Ervaring	Aantal
Positief	51
Zowel negatief als positief	13
Negatief	12
Tegenstrijdig	3
Geen gevolg gegeven	3
Neutraal	9
Niet van toepassing	3
TOTAAL	94

Tabel Q4/1: Ervaring respondenten met opvang en begeleiding

Wanneer de ervaringen worden vergeleken op basis van de periode waarin het misbruik plaatsvond, valt op dat er een gelijkmatige spreiding is over de verschillende tijdsblokken tussen 1950 en 2014.

Over de periode tussen 1950 en 2024 is er een overwegend positieve beoordeling van de opvang en begeleiding zichtbaar, die consistent is over alle tijdsblokken waarin misbruik heeft plaatsgevonden.

(Q5) Welke verwachtingen had u bij de melding?

De vijfde vraag richtte zich op de verwachtingen die respondenten hadden bij het melden van misbruik. Als eerste werd een open vraag gesteld (Tabel Q5/1), waaruit bleek dat de meerderheid van de respondenten geen specifieke verwachtingen had over wat de melding van het misbruik zou opleveren.

Van de respondenten gaf 23 aan te hopen op erkenning, gevolgd door ruimte voor luisteren en begrip, hulp en ondersteuning, compensatie en herstelmaatregelen. Een aanzienlijke groep gaf ook aan dat zij de melding deden met de verwachting bij te dragen aan het aankaarten van het misbruik en om de houding van de Kerk te helpen veranderen.

	Verwachtingen bij melding misbruik	Aantal
1	Geen verwachtingen	24
2	Erkenning	23
3	Ruimte voor luisteren en begrip	14
4	Hulp en ondersteuning	14
5	Compensatie	13
6	Herstelmaatregelen	11
7	Probleem misbruik helpen aankaarten	9
8	Bepaalde houding van Kerk	7
9	Verontschuldiging	5
10	Transparantie en antwoorden	4

Tabel Q5/1: Verwachtingen bij melding misbruik

Mate beantwoording aan verwachtingen	Aantal
Voldoende beantwoording	16
Onvoldoende beantwoording	25
Zowel voldoende als onvoldoende beantwoording	12
Neutraal	8
TOTAAL	61

Tabel Q5/2: Mate van beantwoording aan verwachtingen

Het tweede deel van de vraag (Tabel Q5/2) betrof de mate waarin de aangeboden herstelmaatregelen aansloten bij de verwachtingen. Hierover waren de respondenten minder positief: 41% vond dat er onvoldoende aan de verwachtingen werd voldaan, waarmee zij een discrepantie ervoeren tussen hun verwachtingen en de reactie van de meldinstantie. Daartegenover stond dat 26% oordeelde dat de beantwoording voldoende was, terwijl 20% een gemengde beoordeling gaf, waarbij de reactie zowel voldoende als onvoldoende werd ervaren.

Deze bevindingen benadrukken dat een grote groep melders van historisch misbruik hun verwachtingen op verschillende momenten in de tijd als wisselend heeft ervaren, afhankelijk van de context en de aangeboden maatregelen.

(Q6) Geef aan in welke mate u tevreden was met volgende aspecten

De zesde onderzoeksvraag richtte zich op de mate van tevredenheid met diverse aspecten van het opvang- en erkenningsproces. Deze vraag werd opgesplitst in 5 subvragen (Tabel Q6/1).

Tevredenheid respondenten over:							
	Zéér ontevreden	Ontevreden	Niet ontevreden en niet tevreden	Tevreden	Zéér tevreden	TOTAAL(%)	TOTAAL (N)
Naar u geluisterd	9%	11%	17%	28%	35%	100%	92
Geloof gehecht aan uw verhaal	2%	9%	12%	39%	39%	100%	93
Persoonlijke excuses aangeboden namens de Kerk	18%	11%	30%	24%	17%	100%	90
Morele, financiële compensatie aangeboden	25%	12%	38%	16%	9%	100%	89
Het opvang- en erkenningsproces in het algemeen	18%	10%	22%	30%	20%	100%	92

Tabel Q6/1: Overzicht van specifieke en algemene tevredenheid respondenten

1. Subvraag 1 betrof de tevredenheid van respondenten over de mate waarin er naar hen werd geluisterd. Uit de resultaten blijkt dat 63% van de respondenten tevreden of zeer tevreden is, terwijl 20% ontevreden is. Daarnaast bevindt 17% zich in de tussencategorie van enigszins tevreden of ontevreden.

2. Subvraag 2 richtte zich op het geloof dat werd gehecht aan het verhaal van de respondent, in het bijzonder met betrekking tot meldingen van misbruik. Hieruit blijkt dat 78% tevreden tot zeer tevreden is, 11% niet tevreden en 12% bevond zich in de tussencategorie van niet ontevreden en niet tevreden. Deze resultaten wijzen op een hoge mate van tevredenheid bij de aspecten luisteren en geloofwaardigheid van het verhaal.
3. Subvraag 3 betrof het aanbieden van persoonlijke excuses namens de Kerk. Hier waren de tevredenheidspercentages aanzienlijk lager: 41% van de respondenten was tevreden of zeer tevreden, terwijl 30% aangaf niet ontevreden en niet tevreden te zijn. Daarnaast gaf 29% aan zich enigszins tevreden of ontevreden te voelen over dit aspect.
4. Subvraag 4 onderzocht de tevredenheid met betrekking tot de morele en financiële compensatie die werd aangeboden. Hieruit bleek dat 27% zeer ontevreden tot ontevreden was, 38% van de respondenten niet ontevreden en niet tevreden, terwijl slechts 25% tevreden of zeer tevreden was.
5. Subvraag 5 was een algemene peiling naar de tevredenheid over het gehele opvang- en erkenningsproces. Hieruit blijkt dat 50% tevreden tot zeer tevreden is, 28% ontevreden of niet tevreden, en 22% zich niet ontevreden en niet tevreden voelt. Het is opvallend dat respondenten die recent een melding deden, vaker tevreden tot zeer tevreden zijn over het algemene proces.

Deze bevindingen wijzen erop dat de opvang als de erkenning van het gemeenschappelijk meldpunt van de Kerk door een meerderheid van de respondenten als positief wordt ervaren, wetende dat de meeste meldingen na 2021 hebben plaatsgevonden (zie Tabellen Q2/2 & Q3/1). Vooral de aspecten luisteren en geloofwaardigheid worden positief beoordeeld. De tevredenheid over persoonlijke excuses en financiële compensatie is echter beduidend lager.

Periode waarin misbruik werd gemeld	Mate van algemene tevredenheid over het opvang- en erkenningsproces				
	Zeet ontevreden	Ontevreden	Niet ontevreden en niet tevreden	Tevreden	Zeet tevreden
voor 2012	7	1	4	1	0
van 2012 tot 2020	6	5	4	5	0
van 2021 tot 2024	1	3	10	19	16
nooit of niet zeker	4	1	2	2	1

Tabel Q6/2: Mate van algemene tevredenheid over opvang- en erkenningsproces ten opzicht van de periode waarin misbruik zich voordeed

Opmerkelijk is dat de meest recente meldingen de hoogste tevredenheidscijfers laten zien, wat mogelijk wijst op een verbetering van het proces in de loop der tijd (Tabel Q6/2).

(Q7) Wat zou de Kerk nog meer kunnen doen om uw herstel te bevorderen?

De zevende vraag betreft een open vraag naar wat de Kerk nog meer zou kunnen doen om het herstel van de respondenten te bevorderen (Tabel Q7/1). Een prominent antwoord is dat de Kerk meer ondersteuning zou moeten bieden aan slachtoffers, met name op het gebied van financiële compensatie en psychologische hulp. Uit het onderzoek blijkt dat financiële compensatie als onvoldoende wordt ervaren, en dat er behoefte is aan aanvullende maatregelen. Deze categorie werd door ongeveer 25 respondenten genoemd als een belangrijk aandachtspunt.

Een tweede belangrijke categorie is de rol van de Kerk zelf in het bevorderen van herstel bij slachtoffers van misbruik. Respondenten benadrukken dat erkenning en oprechte excuses cruciaal zijn.

Dit omvat expliciete schuldtoegeving, transparantie, het tonen van berouw en het vermijden van doofpotpraktijken. Zowel individuele als collectieve excuses worden hierbij als essentieel beschouwd.

Een derde aspect is de begeleiding en ondersteuning van slachtoffers. Respondenten wijzen op de noodzaak van structurele ondersteuning, waaronder het aanbieden van psychologische hulp, het terugbetalen van traumatherapieën en het bieden van spirituele begeleiding. Dit moet plaatsvinden op zowel individueel als collectief niveau, met een blijvende focus op het herstelproces van de slachtoffers.

Acties of maatregelen die het herstel bevorderen	Aantal
Financiële compensatie	25
Rol van de Kerk	22
Luisteren naar slachtoffers	12
Therapie en psychologische hulp	11
Misbruik erkennen	10
Blijvende betrokkenheid	10
Trauma-informed werken	8
Begeleiding en ondersteuning	8
Geen verdere acties nodig	8
Gerechtigheid en Verantwoordelijkheid	6
Slachtoffers centraal stellen	5
Slachtoffergerichte Acties	5
Bestrafen van daders	4
Transparantie en eerlijkheid	1
Andere	15

Tabel Q7/1: Acties of maatregelen die het herstel bevorderen

Daarnaast vragen respondenten om structurele hervormingen binnen de Kerk. Voorstellen omvatten onder andere het afschaffen van het celibaat, het versterken van de morele en spirituele vorming van pastoraal werkenden, en het mogelijk maken van vrouwelijke voorgangers. Verder moet het institutionele beleid transparanter en inclusiever worden, met duidelijke verantwoording.

Het vierde aspect betreft verantwoording en rechtvaardigheid. Respondenten benadrukken het belang van verantwoordelijkheid nemen door daders te vervolgen en falend beleid uit het verleden te erkennen. Slachtoffers moeten worden geloofd en niet in diskrediet worden gebracht. Hoewel op dit vlak al stappen vooruit zijn gezet, wordt aangegeven dat verdere vooruitgang noodzakelijk is.

Een vijfde en laatste punt is de noodzaak van dialoog en verzoening. Respondenten vragen de Kerk om een platform te bieden voor open dialoog en om te luisteren naar slachtoffers. Respect tonen, samenwerken aan verzoening, en ruimte maken voor persoonlijke ervaringen en emoties worden als essentieel beschouwd. Dit omvat ook ontmoetingen met kerkelijke leiders als symbool van goede wil.

Een ander belangrijk aspect is hoop, die wordt gezien als een centraal element in het herstelproces. Respondenten waarderen blijvende betrokkenheid van de Kerk, waarbij niet alleen opvolging van meldingen plaatsvindt, maar ook langdurig contact wordt onderhouden na compensatie en afronding van procedures. Trauma-informed werken, met aandacht voor het levenslange effect van misbruik, wordt als noodzakelijk ervaren om het herstelproces te bevorderen.

Q8) Welke van de volgende maatregelen vanuit de Kerk zou u zinvol vinden?

De achtste vraag in de bevraging richtte zich op de maatregelen die door de Kerk worden voorgesteld en als zinvol worden ervaren door de respondenten. Hierbij werden vijf categorieën aan de deelnemers voorgelegd, waarbij de respondenten meer dan één maatregel konden aanduiden (Tabel Q8/1).

Zinvolheid maatregelen vanuit de Kerk	Aantal
Terugbetaling en of faciliteren van psychologische hulp	44
Spirituele ondersteuning en begeleiding voor slachtoffers	32
Slachtoffers mee betrekken in een adviesgroep over het beleid van de Kerk	29
Een lotgenotenwerking voor slachtoffers ondersteunen	25
Een nationale herdenkingsdag door de Kerk op 18 november	18
Geen volgende maatregelen nemen	1
Andere	15

Tabel Q8/1: Zinvolheid maatregelen vanuit de Kerk

Uit de resultaten blijkt dat vooral het faciliteren of terugbetalen van psychologische hulp, significant vaak werd genoemd: dit werd 44 keer vermeld door de respondenten. Opvallend is dat de tweede meest genoemde categorie de spirituele ondersteuning en begeleiding betreft, die 32 keer als zinvol werd aangeduid. Dit betekent dat 97%, oftewel één op de drie respondenten, aangaf deze maatregel als zeer waardevol te beschouwen.

Daarnaast werd de betrokkenheid van slachtoffers in een adviesgroep over het beleid van de Kerk als derde meest relevante maatregel genoemd, met ongeveer 30 meldingen. Uit de resultaten blijkt verder dat een aanzienlijk deel van de respondenten aangeeft dat zij graag betrokken willen blijven bij één of meerdere aspecten van deze maatregelen. In veel gevallen gaat het hierbij zelfs om meerdere aspecten.

Hoewel er ook respondenten zijn die geen verdere betrokkenheid wensen, geeft ongeveer één op de drie aan spirituele ondersteuning en begeleiding van slachtoffers belangrijk te vinden. Bovendien vindt de helft dat de terugbetaling of het faciliteren van psychologische hulp cruciaal is. Ook bijna een derde steunt het idee om slachtoffers te betrekken bij adviesgroepen over het beleid van de Kerk.

(Q9) Wil u nog commentaar toevoegen bij bovenstaand keuzes?

Een negende vraag richtte zich op de mogelijkheid voor respondenten om commentaar toe te voegen aan de eerder besproken keuzes. Hieruit bleek een duidelijke behoefte. Van de respondenten hebben ongeveer 25 personen aanvullende toelichting gegeven bij hun persoonlijke verhaal, waarbij zij hun eigen narratief deelden om de antwoorden nader te verklaren. Dit benadrukt dat de gegeven antwoorden in de context van hun persoonlijke situatie moeten worden bekeken. Vaak werd melding gemaakt van hoe diep het trauma doorwerkt in het verdere leven.

Hoewel de grootste groep respondenten verwijst naar historisch misbruik in de periode tussen 1960 en eind jaren 1980, dragen zij dit trauma nog steeds met zich mee. Er wordt expliciet gevraagd om aandacht voor dit aspect. Daarnaast benadrukken respondenten het belang van passende maatregelen vanuit de Kerk. Hierbij wordt aangedrongen op een systematische opvolging, versterking en uitbreiding van de reeds genomen stappen.

Toevoegingen respondenten aan antwoorden	Aantal
Toelichten persoonlijke situatie	25
Maatregelen door Kerk te nemen	13
Geen	7
Houding Kerk	4
Opvolging door Kerk aanhouden, versterken en uitbreiden	4
Positie Kerk	3
Verantwoordelijkheid nemen	3
Evenredige compensatie krijgen	3
Vorming aanreiken	1
Uitbouwen netwerk pastorale zorg voor slachtoffers	1
Paus ontmoeten	1
Informereren over hulp & faciliteren	1
Herstelfonds oprichten	1
Betrekken Kerk van slachtoffers als ervaringsdeskundigen	1
Respect betonen	1
Empathie betonen	1
Antwoorden bevraging ernstig nemen	1
Andere	8

Tabel Q9/1: Thema's toevoegingen aan antwoorden

Verder wordt de houding van de Kerk als cruciaal gezien. Het nemen van verantwoordelijkheid, het tonen van respect en het uiten van empathie worden door de respondenten genoemd als uiterst belangrijke elementen in de omgang met dit problematiek.

(Q10) Aan welke van volgende initiatieven zou u zelf willen deelnemen?

De tiende en laatste vraag richtte zich op de initiatieven waaraan de respondenten zelf graag zouden willen deelnemen. Hierbij werden vijf grote categorieën herhaald, en meerdere antwoordmogelijkheden waren toegestaan (Tabel Q10/1).

Initiatieven waaraan respondenten willen deelnemen	Aantal
Privé-ontmoeting met Paus Franciscus	50
Adviesgroep voor het beleid van de kerk	34
Lotgenotenwerking voor slachtoffers	32
Spirituele ondersteuning van slachtoffers	23
Andere	14
Geen	3

Tabel Q10/1: Initiatieven waaraan respondenten willen deelnemen

De vraag vroeg specifiek naar welke initiatieven de respondenten zelf interesse hadden. De hoogste score werd behaald door de privé-ontmoeting met paus Franciscus, met een vijftigtal respondenten die hiervoor kozen. Andere veelgenoemde initiatieven waren de adviesgroep voor het kerkelijk beleid, de steun aan lotgenoten van slachtoffers en de mogelijkheid tot spirituele ondersteuning.

Algemene conclusie

De algemene conclusie van het onderzoeksrapport richt zich op de ervaringen en inzichten van slachtoffers van misbruik binnen de Kerk, zoals verkregen via een grondige analyse van een door Stichting Dignity georganiseerde bevraging. Het rapport biedt een beeld van de omvang, duur en meldingspatronen van misbruik, evenals de percepties en verwachtingen van slachtoffers ten aanzien van opvang, begeleiding en herstelmaatregelen.

Historisch en recent misbruik

De gegevens tonen aan dat het merendeel van het gemelde misbruik plaatsvond tussen 1950 en 1989, met een piek in de jaren 1960. Hoewel de incidentie van misbruik na 1990 significant afnam, blijven er meldingen, zelfs in recente jaren. Dit wijst op een blijvende uitdaging voor preventie en aanpak van misbruik, ondanks toegenomen bewustwording en structurele hervormingen.

Meldingspatronen

Een meerderheid (53%) van de respondenten meldde het misbruik pas recent (2021 en 2024), met een duidelijke stijging in meldingen na 2023, mogelijk beïnvloed door publieke aandacht (o.a. reportagereeks Godvergeten) en verbeterde meldingsstructuren. Deze bevinding benadrukt het belang van toegankelijke en transparante meldingsmechanismen.

Beoordeling van opvang en begeleiding

Hoewel meer dan de helft van de respondenten de opvang en begeleiding positief beoordeelde, werden gemengde en negatieve ervaringen eveneens gerapporteerd. Dit geeft aan dat, ondanks verbeteringen, verdere verfijning van opvangstructuren en de kwaliteit van begeleiding nodig blijft. Slachtoffers benadrukken de nood aan meer empathie, erkenning en ondersteuning.

Verwachtingen en maatregelen

Respondenten hechten groot belang aan financiële compensatie, psychologische hulp en spirituele begeleiding. Daarnaast vragen ze om structurele hervormingen binnen de Kerk, zoals een open dialoog, erkenning van fouten, en transparantie in het beleid. De resultaten tonen dat slachtoffers hun herstel als een levenslang proces zien, waarbij blijvende betrokkenheid van de Kerk essentieel wordt geacht.

Kritische aandachtspunten

Een substantieel aantal slachtoffers geeft aan dat de Kerk meer moet doen om het vertrouwen te herstellen. Concrete stappen omvatten oprechte excuses, expliciete erkenning van verantwoordelijkheid, en een duurzame betrokkenheid bij het herstelproces van slachtoffers. De implementatie van trauma-geïnformeerde praktijken en inclusieve beleidsvormen wordt als een prioriteit gezien.

Aanbevelingen voor toekomstig beleid

Het rapport benadrukt dat de Kerk verder moet bouwen op bestaande initiatieven door consistent te blijven in haar respons en aandacht voor slachtoffers. Het belang van slachtoffers betrekken in beleidsadvies, het versterken van meldingspunten en het faciliteren van psychologische ondersteuning worden als cruciale stappen aangemerkt.

Samenvattend toont dit rapport aan dat, hoewel er vooruitgang is geboekt in het omgaan met historisch misbruik binnen de Kerk, er blijvende inspanningen nodig zijn om zowel het vertrouwen van slachtoffers te herwinnen als de structurele tekortkomingen te verhelpen. Een cultuur van transparantie, respect en dialoog blijft hierbij van fundamenteel belang.

Contact

Prof. Dr. Wim Vandewiele

[Research Group for Safeguarding in the Church \(RGSC\)](#)

Onderzoekseenheid Pastoraaltheologie en Empirische Theologie
Faculteit Theologie en Religiewetenschappen (KU Leuven)

wim.vandewiele@kuleuven.be | +32 474 64 79 54